

Annales

Instituti

Archaeologici

XI - 2015

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Tehničke urednice/Technical editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2015.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin i Opatovac, probna arheološka istraživanja višeslojnih nalazišta 2014. godine
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, arheološka istraživanja stariježeljeznodobnog groblja u Podunavlju 2014. godine
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, zaštitna istraživanja prapovijesnog i srednjovjekovnog nalazišta AN 2A na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj 2014. godine
- 28** **Siniša Krznar**
- Arheološko istraživanje lokaliteta AN 8 Donji Miholjac – Goračka
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2014. godine
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2014. godine
- 43** **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2014. godini
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, istraživanje kasnobrončanodobnog groblja pod tumulima 2014. godine
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Arheološki ostaci triju naselja na Sušinama u Virju
- 54** **Siniša Krznar**
- Nova sezona istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin and Opatovac, trial research of multilayered sites in 2014*
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, archaeological research of an Early Iron Age cemetery in Danube region, 2014*
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Research results from Batina – Sredno site in 2014*
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, rescue excavations of the prehistoric and medieval site AN 2A on the A5 highway, Beli Manastir-Osijek-Svilaj section in 2014*
- 28** **Siniša Krznar**
- Archaeological research of AN 8 - Donji Miholjac – Goračka site*
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2014*
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica - Sjenjak 2014*
- 43** **Marko Dizdar**
- Research results from the La Tène cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2014*
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, research of the Late Bronze Age tumulus cemetery in 2014*
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Archaeological remains of three settlements on Sušine in Virje*
- 54** **Siniša Krznar**
- New season of research at the Torčec-Cirkvišće site*

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Rezultati arheološkog iskopavanja lokaliteta Kalnik – Igrišće 2014. godine

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Results of archaeological excavation from Kalnik – Igrišće site in 2014

63 **Tatjana Tkalčec**

Novi pogledi na stara obrambena zdanja: burg Vrbovec u Klenovcu Humskom, arheološka istraživanja 2014. godine

63 **Tatjana Tkalčec**

New perspectives on ancient fortifications: Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological investigations in 2014

74 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Ana Konestra

Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – Ad turres: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C Ad turres (Muzej grada Crikvenice)

74 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Ana Konestra

Systematic research of Crikvenica – Ad turres site: analysis of finds in 2014 and the 845°C Ad Turres exhibition (Museum of Crikvenica)

77 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Istraživanje regionalne antičke keramičarske proizvodnje i organizacija III. međunarodnoga arheološkog kolokvija Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica 2014. (Hrvatska zaklada za znanost, projekt RED)

77 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Research in ancient regional pottery production and organization of the Third International Archaeological Colloquium "Roman pottery and glass manufactures. Production and trade in the Adriatic region", Crikvenica 2014 (HRZZ Croatian Science Foundation, Project RED)

80 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geofizička istraživanja antičkih struktura u uvali Mahučina na otoku Rabu (općina Lopar) 2014. godine (projekt RED, Hrvatska zaklada za znanost)

80 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geophysical survey of ancient structures in Mahučina Bay on the Island of Rab (Lopar municipality), 2014 (HRZZ, Croatian Science Foundation, Project RED)

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2014. godine

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Results of trial excavations at Sveta Trojica hillfort in 2014

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2014. godine

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay at the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2014

Terenski pregledi

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Rezultati terenskog pregleda općine Koška 2014. godine

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Prikaz rezultata prve faze sustavnoga terenskog pregleda gornje Podravine

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Terenski pregled predjela desne obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled okolice grada Vrbovca tijekom 2014. godine, Zagrebačka županija

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Projekt Arheološka topografija otoka Raba – rezultati terenskog pregleda na području grada Raba u 2014. godini i izložba Arheološka topografija: putovanje kroz prošlost Lopara

Zračna arheologija

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

141-148

Field Surveys

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Results of a field survey of Koška municipality in 2014

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Presentation of results of the first stage of systematic field survey of Upper Podravina (Drava valley)

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Field survey of the right bank of Glogovnica's midstream (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the area surrounding Vrbovec, Zagrebačka County, 2014

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Project Archaeological topography of the Island of Rab – results of field survey in the City of Rab area in 2014 and exhibition Archaeological topography: a journey through the history of Lopar

Aerial archaeology

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

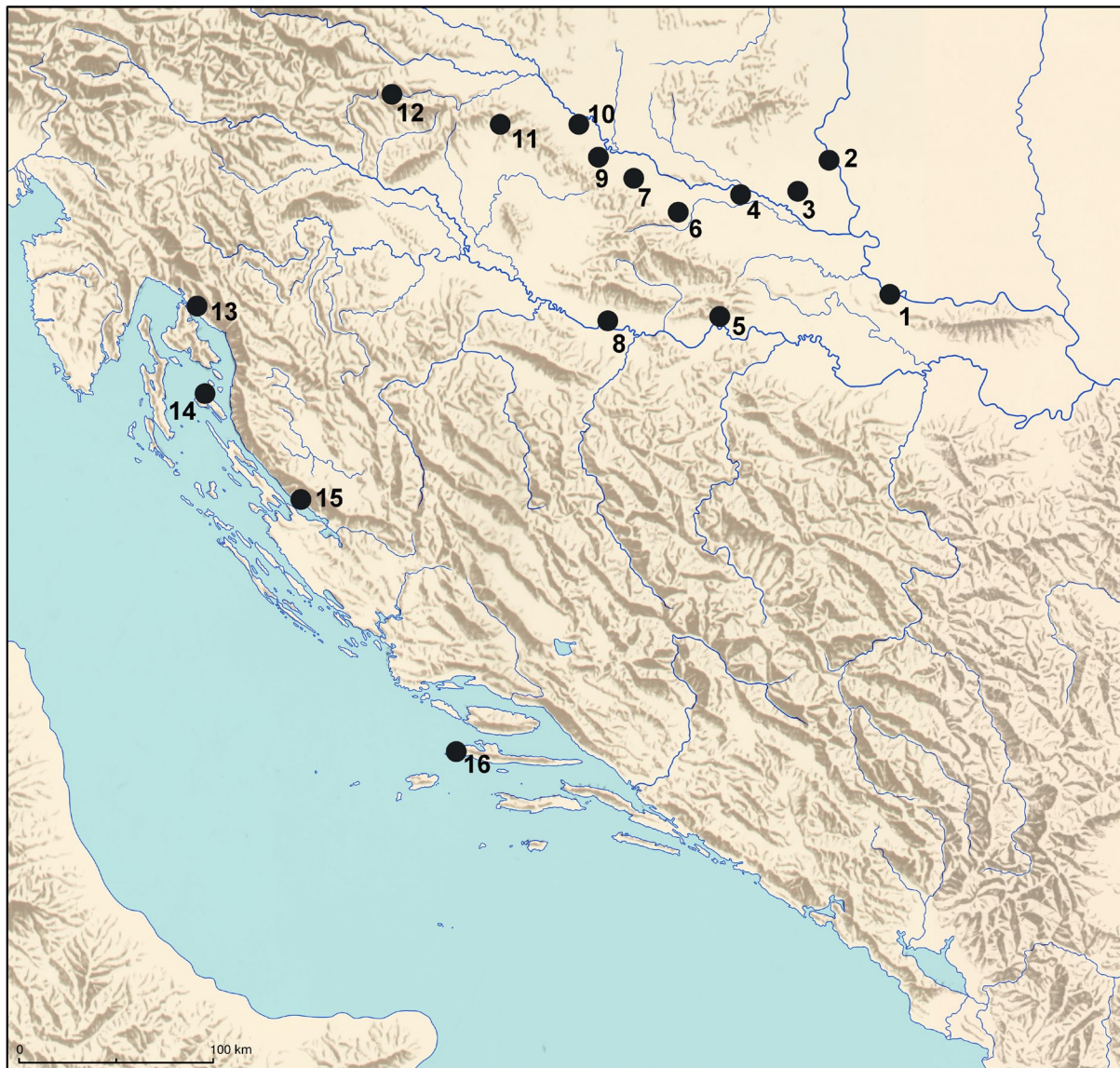
Aerial archaeology in eastern Slavonia in 2014

Additional scientific activity of the Institute

141-148

Arheološka istraživanja

Archaeological Excavations

1. Sotin, Opatovac	9. Virje – Sušine
2. Batina – Sredno	10. Torčec – Cirkvišće
3. AN 2A Beli Manastir – Širine	11. Kalnik – Igrišće
4. AN 8 Donji Miholjac – Goračka	12. Klenovec Humski – Plemićki grad Vrbovec
5. Slavonski Brod – Galovo	13. Crikvenica – Igralište
6. Nova Bukovica – Sjenjak	14. Rab – Mahučina
7. Zvonimirovo – Veliko polje	15. Gradina Sv. Trojica
8. Dolina	16. Sveti Klement – Soline

Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2014. godine

Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay at the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2014

Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Primljeno/Received: 15. 04. 2015.
Prihvaćeno/Accepted: 25. 08. 2015.

Tijekom lipnja 2014. godine nastavljena su arheološka iskopavanja na rimskoj vili smještenoj u uvali Soline otoka Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar). Ovogodišnja je kampanja imala cilj nastaviti proučavanje gospodarskog dijela vile unutar katastarske čestice 4319. U tu je svrhu u zapadnom i južnom produžetku sonde 11, iz 2013. godine, istražen novi prostor – sonda 14. Otkriven je nastavak kasnoantičke arhitekture, kao i popratni pokretni nalazi koji sugeriraju gospodarski karakter istraživanog prostora. Brojne kockice mozaika i znatni ulomci polikromnih zidnih freski indiciraju i stambene prostore, moguće iz ranije faze gradnje.

Ključne riječi: Pakleni otoci, otok Sveti Klement, uvala Soline, rimska vila, kasnoantička arhitektura, ekonomija rimske vile, rimska i kasnoantička keramika

Keywords: Pakleni otoci, the island of St. Clement, Soline bay, Roman villa, Late Roman architecture, the economy of Roman villa, early and late Roman pottery

Muzej hvarske baštine iz grada Hvara u suradnji s Institutom za arheologiju iz Zagreba i Sveučilištem St. Thomas u St. Paulu (Minnesota, SAD) proveli su arheološka istraživanja u razdoblju od 11. do 26. lipnja 2014. godine na lokalitetu Soline, u istoimenoj uvali na južnoj strani otoka Sveti Klement kraj Hvara.¹ Ovogodišnje, osme sezone, nastavljena su arheološka i interdisciplinarna istraživanja koja se na ovom lokalitetu provode godišnje od 2007. godine (Petrić 2008; 2009; Ugarković 2010; Kirigin et al. 2010; 2011; Ugarković et al. 2012; 2013; Begović et al. 2013; Schrunk 2014; Teichner, Ugarković 2014). Vidljivi arhitektonski ostaci rimske vile smješteni su uz sam rub uvale Soline i uz najveće plodno polje na otoku. U današnjem, najplićem dijelu uvale, dokumentirani su pregradni zidovi nekadašnje solane, vjerojatno iz antičkog razdoblja. Lokalitet je 2008. godine proglašen zaštićenom kulturnom baštinom.

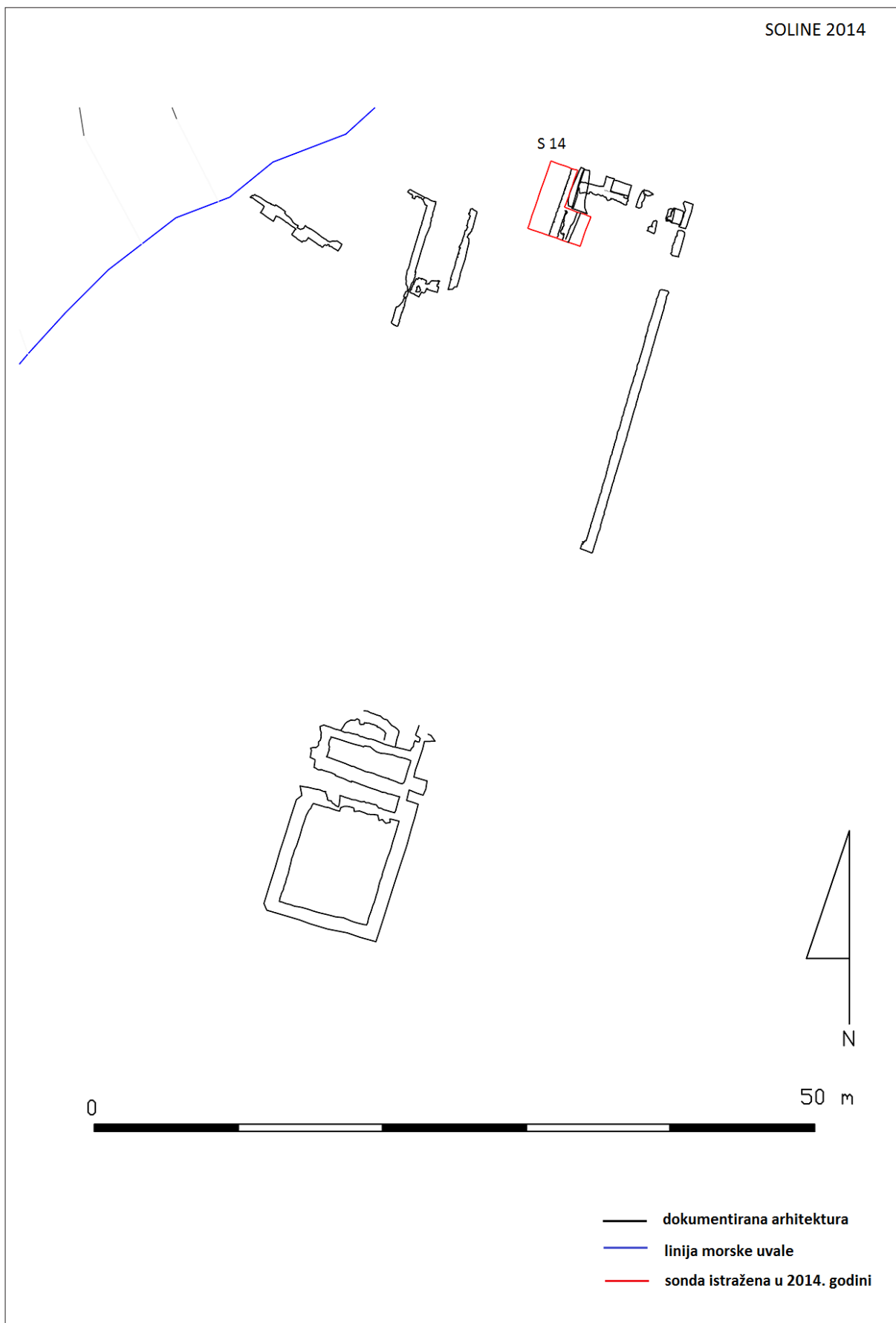
Arheološka istraživanja tijekom lipnja 2014. nastavljena su u zapadnom i južnom produžetku sonde 11 iz prošlogodišnje kampanje s ciljem definiranja arhitekture te namjene i faza gradnje toga dijela vile. Postavljena je samo jedna sonda, Sonda 14, koja je u obliku slova »L«, zauzimala površinu od otprilike 14 m². Konačne dimenzije, od sjeverne strane u pravcu kazaljke na

sat, u metrima iznosile su: 2, 2,75, 1,90, 1,95, 3,95, 5.

Sonda 14

U sondi je dokumentirano 15 stratigrafskih jedinica, SJ 14000–14015. SJ 14000 je suhi, tamnosmeđi (10 YR 3/3), površinski sloj s dosta kamenja, amorfnih keramičkih ulomaka (neki recentni glazirani), malih ulomaka antičkoga građevinskog materijala i brojnih tesera. Ispod njega je sloj nešto kompaktnijeg humusa, SJ 14001, tamnosmeđi (7.5 YR 3/4), s dosta manjeg kamenja, amorfnih keramičkih ulomaka i brojnih tesera. Slijedi kompaktni, tamnosmeđi (10 YR 3/2) zemljani sloj, SJ 14002, koji je korišten za poljoprivredne radove, s dosta kamenja i korijenja, mnogobrojnih antičkih i nešto glaziranih keramičkih ulomaka i tesera, od kojih su neke bile spojene u žbuci. Zemljani sloj SJ 14003, smeđe-crni (10 YR 3/2 sa 5 PB 7/1 primjesama) imao je ostatke sivoga organskog materijala i veliku količinu nalaza keramike i tesera te školjaka, koje su nađene i u svim slojevima iznad ovoga. Ispod je bio SJ 14004, sloj pjeskovite, smeđe zemlje (10 YR 4/4) s dosta žbuke, brojnih tesera i ulomaka antičke keramike i građevnog materijala. Uz istočni rub sonde, na apsolutnoj visini od 0,53–0,48 m, dokumentiran je zid SJ 14006, koji se pruža u pravcu sjever – jug dužinom cijele sonde, te nastavlja izvan sjevernog i južnog gabarita. Taj je zid nastavak (zapadno lice) i produžetak prema jugu zida SJ 11012, nađenog u sondi 11 iz 2013. godine. Vrh dvaju klesanaca (dokumentirani 2013. godine), koji su jedini preostali od najgornjega dokumentiranog reda klesanaca, nalaze se na 0,72 m apsolutne nadmorske visine. Širina zida je 0,60 m (2 rimske stope). Veoma je dobro sačuvan i izgrađen je solidno od pravilnijih klesanaca u spoju vapnene žbuke. U najnižem redu uočena

¹ Voditeljica istraživanja bila je Marina Ugarković, dipl. arheolog (Institut za arheologiju, Zagreb), a stručnu ekipu činili su: dr. sc. Ivančica Schrunk (Sveučilište St. Thomas, St. Paul, SAD), dr. sc. Vlasta Begović (Institut za arheologiju) i Marinko Petrić, dipl. povjesničar umjetnosti (Muzej hvarske baštine). U istraživanjima su sudjelovali i studenti sa Sveučilišta St. Thomas i Sveučilišta u Zagrebu te volonteri iz SAD-a. Financiranje ovih istraživanja ostvareno je sredstvima Sveučilišta St. Thomas, američke fondacije Archaeo/Community iz San Francisca, Instituta za arheologiju (Zagreb) i Muzeja hvarske baštine (Hvar).

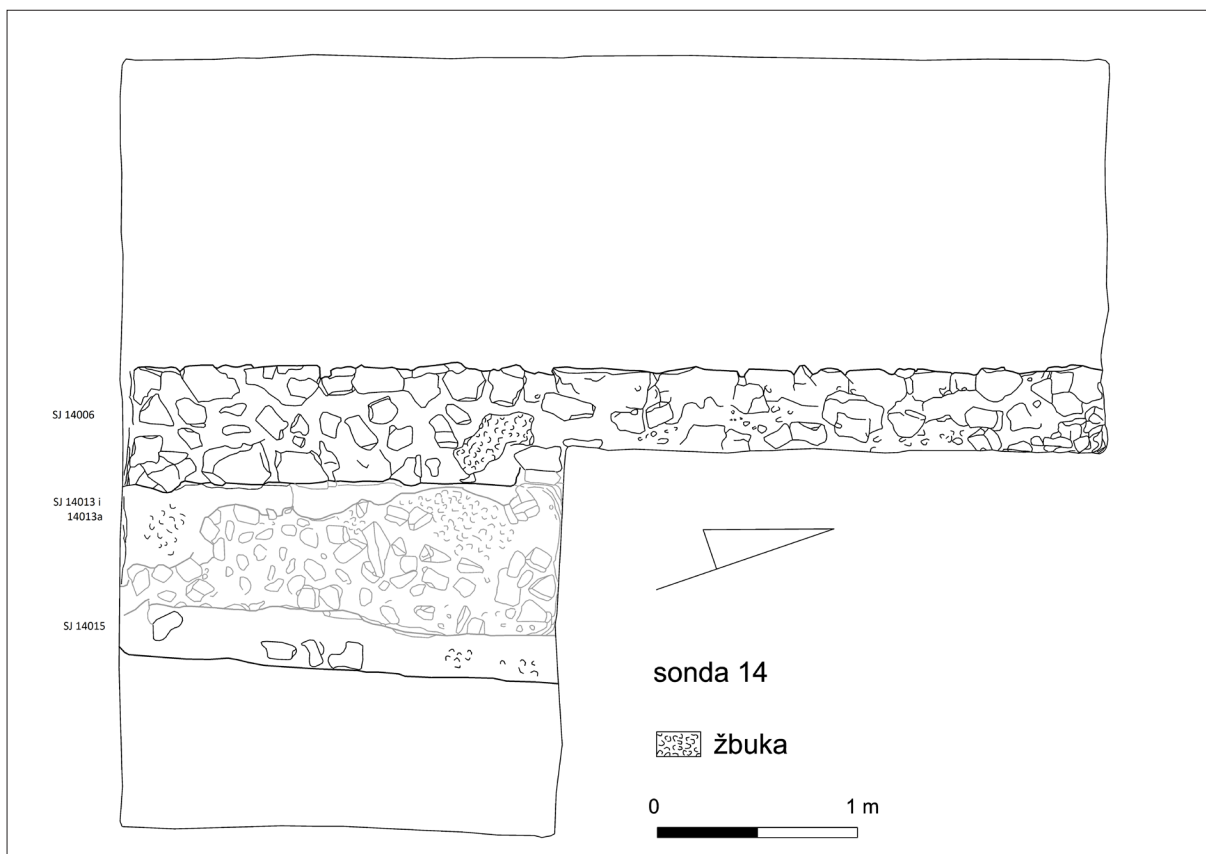

Plan 1 Plan lokaliteta s naznačenom sondom istraženom u 2014. godini (izradile: T. Neubauser, J. Beneta i K. Jelinčić Vučković).

Plan 1 Site map with the trench investigated in 2014 (made by: T. Neubauser, J. Beneta and K. Jelinčić Vučković).

je kamena spolija, s rupom u sredini, koja je najvjerojatnije preuzeta iz vile ranije datacije gdje je mogla biti u funkciji vezanoj uz mehanizam vrata i ulaza.

Na zapadnoj strani zida, ispod njegova nivoa i dužinom cijele sonde dokumentiran je sloj SJ 14005, smeđe-crna (7.5 YR 2/2) kompaktna zemlja s dosta žbuke i pokretnih nalaza

Plan 2 Plan sonde 14 (izradile: J. Beneta i K. Jelinčić Vučković).

Plan 2. Layout of trench 14 (made by: J. Beneta and K. Jelinčić Vučković).

(brončani prsten, keramika, građevni materijal, brojne tesere). Na istočnoj strani zida (u jugoistočnom dijelu sonde) dokumentiran je sličan sloj SJ 14007 kompaktne smeđecrne (10 YR 3/2) zemlje s velikim udjelom kamenja i nalazima keramike i tesera. Nakon tih zemljanih slojeva, stratigrafija i nalazi arhitekture znatno se razlikuju zapadno i istočno od zida, iako je urušenje zida i krova ustanovljeno na obje strane zida. Zapadno od zida, ispod SJ 14005 je urušenje u pjeskovitom sloju, SJ 14009, tamno sivo-žute boje (2.5 YR 4/2), s velikim udjelom kamenja, građevne keramike, žbuke te ulomcima keramike, stakla i metala. Istočno od zida, ispod SJ 14007, urušenje je u sloju kompaktne zemlje, SJ 14008, svijetlo crveno-smeđe boje (5 YR 5/6), s većim udjelom kamenja, krovnog materijala, keramike, stakla i žbuke s freskama. Ispod toga sloja nađena je djelomično uništena podnica od žbuke, SJ 14013, s rjeđim pokretnim nalazima i značajnim ulomcima zidnih freski. Površina podnice sačuvana je na prosječno apsolutnoj nadmorskoj visini od 0,30 m. Podloga podnice, SJ 14013, rađena je od većega lomljenog kamenja čvrsto spojenog u mortu. Podloga nije skidana, samo je dokumentirana. Podnica i podloga prostiru se između zida SJ 14006 i paralelnog zida SJ 14015, koji je dokumentiran 0,56 m istočnije na apsolutnoj visini od 0,23 m. Širina zida je 0,20 m, a izgrađen je od pravilnijih klesanaca u spoju vapnene žbuke te sjeda na isklesanu živu stijenu. Iskop je nastavljen ispod nivoa zida SJ 14015 u jugoistočnom uglu sonde u glinastom zemljanom sloju, SJ 14014, smeđe-crvene boje, s većim udjelom kamenja raznih dimenzija, ulomcima građevinskog materijala i keramike. Iskop je prekinut u tom dijelu sonde zbog nadiranja mora te sloj nije istražen do žive stijene.

Zapadno od zida SJ 14006 istražene su još tri stratigrafske jedinice ispod sloja urušnja SJ 14009, ali bez nalaza arhitekture. Prvi je sloj glinaste zemlje, SJ 14010, tamno žuto-smeđe boje (10 YR 4/3), još uvijek s velikim udjelom kamenja, žbuke, građevinskog materijala i keramike. Slijedi sloj, SJ 14011, sivo-žuto-smeđe (10 YR 4/2) kompaktne glinaste zemlje s udjelom

sitnijeg kamenja i oblutaka te malo keramičkog materijala, uključujući ulomke dolija. Unutar sloja SJ 14011 ukopana je jama, SJ 14011a, uz zapadno lice zida SJ 14006, u kojoj su nađena dva ulomka keramike i velik postotak ugljena. Ispod SJ 14011 javlja se glinasti sloj, SJ 14012, s udjelom manjeg kamenja i oblutaka i znatnom količinom keramičkog materijala. Značajan je nalaz gotovo cijelog ali slomljenoga brončanog vrča u tom sloju, uz sam zid SJ 14006. Glinasti sloj SJ 14012 nalazio se poviše žive stijene, ali iskop nije završen do živca zbog prodora mora.

Pokretni nalazi

Tijekom ovogodišnjih istraživanja u sondi 14 dokumentirano je preko 7000 keramičkih, kamenih, staklenih i metalnih ulomaka, od kojih se brojčano ističu 2484 kockice mozaika te 4801 ulomak keramičkih posuda i keramičkoga građevinskog materijala. Najveći postotak (94%) čine velike bijele tesere, što bi upućivalo na neke podne mozaike više utilitarne nego dekorativne funkcije. Oblik i veličina tesera od bijelog vapnenca variraju od kockica prosječno $1 \times 1 \times 1$ cm do pravokutnih tesera od $1,8 \times 1,3 \times 1,3$ cm do $2,9 \times 1,4 \times 1,4$ cm. Ostatak je od sivog vapnenca (5%), manji broj kockica je izrađen od opeke (terakota, 0,9%), a ističe se i jedan primjer kockice od staklene paste plave boje.

Od keramičkih ulomaka 24% odnosi se na građevinski materijal (tegule i imbreksi), dok ostatak ulomaka čine dijelovi amfora, velikih posuda za skladištenje namirnica, kuhinjskog posuđa i finoga stolnog posuđa. Od ovih su 92 ulomka (2,5%) dijagnostički (2 poklopca, 64 oboda, 9 dna i 17 ručki). Određeni postotak (73 ulomka) stolnog posuđa odnosi se na ulomke novovjekovne glazirane keramike koja se javlja zaključno sa slojem 14005. Keramički nalazi uključuju i nekoliko ulomaka keramičkih košnica. Dokumentirano je više ulomaka importiranoga (egejskog i afričkog) kuhinjskog posuđa i dijagnostičkih ulomaka amfora. Ulomci rimskih dolija, od kojih je u sondi 14 dokumentirano više dobro sačuvanih oboda, javljaju se od

Sl. 1 Pogled s istoka na zid (14006), podnicu 14013 (14013a) i manji zid koji sjeda na isklesanu živu stijenu 14015 (snimio: T. Schrunk).
 Fig. 1 View from the east of the wall (14006), floor 14013 (14013a) and a smaller wall that sits on the bedrock 14015 (photo by: T. Schrunk).

sloja 14008 nadalje. Od stolne keramike ističu se dijagnostički ulomci afričke i istočne sigilate, kasnoantičke fokejske keramike iz Male Azije, više ulomaka afričkih i italskih svjetiljki (Firma lampe), nekoliko ulomaka finog posuđa tanjih stijenki i s crvenim premazom te jedan, za sada najstariji na ovom lokalitetu, ulomak crno premazanoga helenističkog ribljeg tanjura.

Od posebnih nalaza metala ove godine pronađeno je šest komada novca, jedan prsten, jedan brončani vrč, te više olovnih i željeznih ulomaka. Kao značajan nalaz ističemo gotovo čitav, *in situ* pronađen, brončani vrč. Stakleni ulomci uključuju nekoliko ulomaka oboda kasnoantičkih čaša, dno rimskog unguentarija, i jednu kockicu mozaika od staklene paste.

Brojni manji i veći ulomci zidne žbuke s freskama nađeni su u zemljanom sloju nad podnicom SJ 1013, uz istočnu stranu zida SJ 14006. Neki fragmenti zidnih freski su polikromni – crvene, bijele i crne boje. Takvi ulomci zidnih freski nađeni su 2013. u sondi 11 uz južnu stranu zida SJ 11009, koji sa zidom SJ 11012/SJ 14006 zatvara jednu prostoriju. Freske iz sonde 14 sačuvane su za analizu i odnesene u Split na konzervaciju.

Zaključak

Preliminarni zaključci, prije detaljne stručne i znanstvene obrade pokretnog materijala, pokazuju da su arhitektonski

ostaci iz sonde 14 dio povezanog, uglavnom kasnoantičkog kompleksa većih i manjih prostorija, koje su već prošlih sezona dokumentirane u sondama 4, 8 i 11 na tom dijelu vile. Najvjerojatnije je riječ o gospodarskom dijelu vile na osnovi dosad otkrivene tri prostorije s podnicama od vodonepropusne (hidroizolacijske) žbuke u sklopu zidova kasnoantičke gradnje. Nova evidencija nađena u sondi 14 jesu ulomci košnice i brojni ulomci dolija, kao i veća količina velikih bijelih tesera. No kako nijedna prostorija nije dosad u cijelosti istražena, nemoguće je donijeti definitivne zaključke o njihovoj funkciji. Ulomci polikromnih zidnih freski i male bijele, sive i crvene (opeka) kockice mozaika, te jedna plava od staklene paste, upućuju i na luksuznije stambene prostore neposredno uz proizvodne prostore. Ti dekorativni elementi nađeni ove godine u sondi 14 nadovezuju se na iste takve nalaze freski i kockica bijelog mozaika iz 2013., koji su nađeni u prostoriji unutar zidova SJ 11009 i SJ 11012/SJ 14006. Jedan prostor s bijelim mozaikom i zidnom freskom *in situ* nađen je 2012. godine na udaljenosti oko 10 m jugozapadno od sonde 14. U kasnijoj fazi na taj je mozaik sjela zidana konstrukcija u kamenu neodređene funkcije. Dekorirane stambene prostorije mogle bi biti iz ranije, moguće ranocarske, faze gradnje, a mogle su biti i prenamijenjene u kasnijoj fazi. Najmanje dvije faze gradnje su već ustanovljene u dosad istraženim sondama, no njihov odnos, kronologija i funkcije još su nejasne.

Literatura

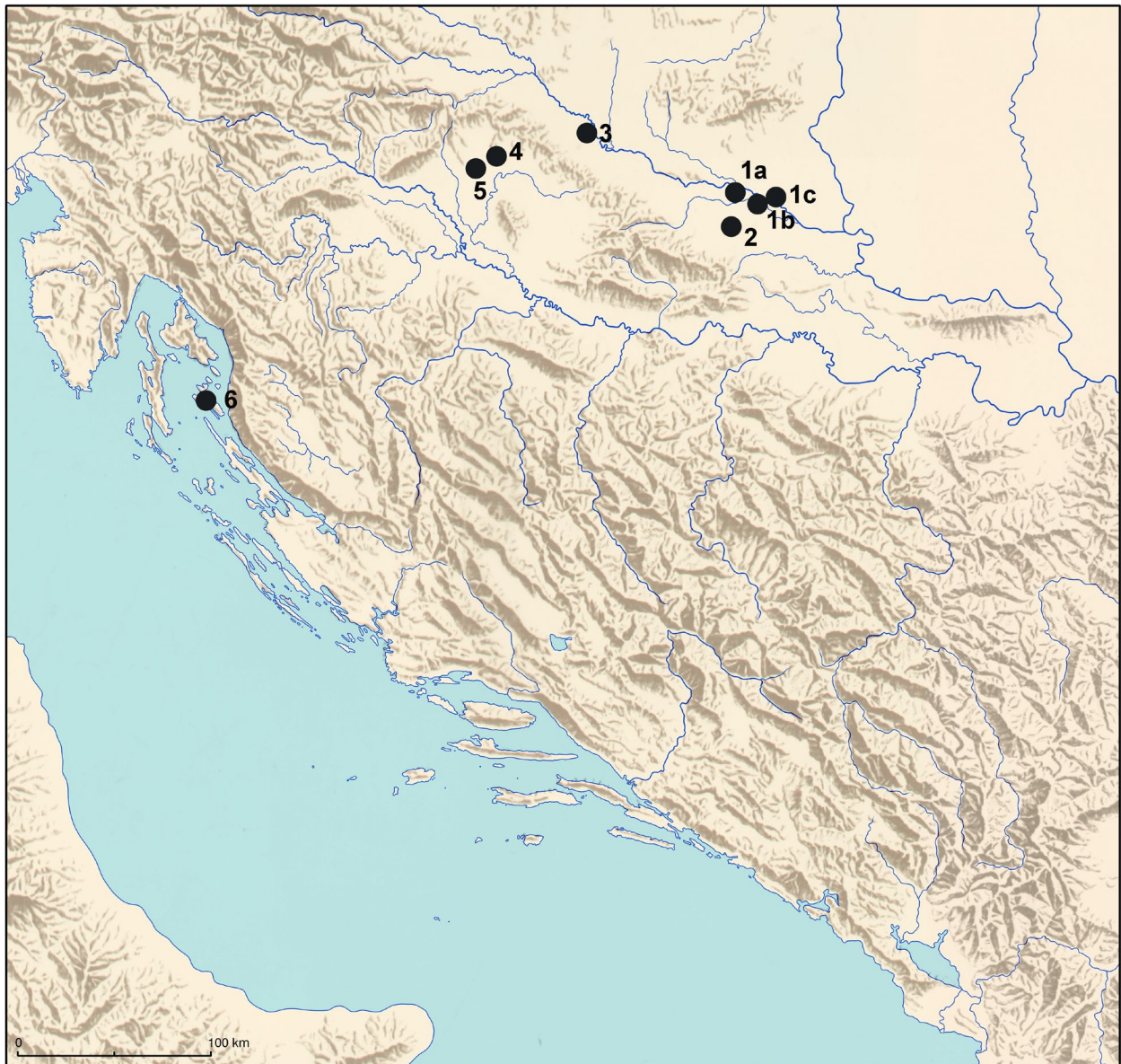
- Begović, V., Schrunck, I., Ugarković, M. 2012, Rimska vila u uvali Soline na otoku Sv. Klement kod Hvara. Preliminarna analiza arhitekture prema geofizičkom istraživanju i sondiranju, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, Vol. 29, 143–166.
- Kirigin, B., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Ugarković, M. 2010, Istraživanje rimske vile u Solinama na otoku Sv. Klement (Pakleni otoci), Hvar, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VI, 53–59.
- Kirigin, B., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Ugarković, M. 2010, Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011., *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VII, 57–60.
- Petrić, M. 2008, Lokalitet: Soline – villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 4, 501–503.
- Petrić, M. 2009, Lokalitet: Soline – villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 5, 603–605.
- Schrunck, I. 2014, Lokalitet: Soline – rimska villa, *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 7 (u tisku).
- Teichner, F., Ugarković, M. 2014, Zeugnisse einer römischen villa maritima auf der Insel des Heiligen Clemens, Dalmatien, *Germania*, 90 (2012), 97–125.
- Ugarković, M. 2010, Lokalitet: Soline – villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 6, 636–638.
- Ugarković, M., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M. 2012, Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011., *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VIII, 74–78.
- Ugarković, M., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Neuhauser, T. 2013, Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2012., *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 59–64.
- Ugarković, M., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Neuhauser, T. 2014, Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2013., *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. X, 128–133.

Summary

The eighth season of the joint Croatian-American interdisciplinary investigations of the Roman villa in Soline Bay on Sv. Klement near Hvar took place in June 2014. The objective was to continue the excavation of the production area of the villa. One trench was excavated, trench 14 (extension of trench 11 from 2013), which extended over roughly 14 m² and contained 15 stratigraphic units. We documented segments of two roughly parallel walls in N-S direction and a poorly preserved mortar floor between them. Wall SU 14006 was the continuation of the wall 11012 found in 2013 and it extended further to the south, outside of the trench. It is 0.60 m (2 Roman feet) wide and built of fairly regular stone ashlars, set in mortar. The other wall SU 14015 was 0.20 m wide and of similar construction. The mortar floor had a subfloor of rough stones in thick mortar. Numerous fragments of wall plaster, some with traces of polychrome paint (red, white, black), were found in the layer above the mortar floor, together with some collapsed wall and roof building material. A very large number of white limestone tesserae of various sizes (86% large, rectangular) was found in the six layers above the collapsed material and the floor. The ceramic finds include a fragment of a Hellenistic fish plate, late Roman African and Phocaean sigillata, Aegean and African kitchenware and amphorae. There were also numerous sherds of Roman dolia and several fragments of ceramic beehives. There were fragments of Roman glass and a small tessera of blue glass paste. Among the metal finds, there were 6 coins and a bronze ring. The most significant find was a complete, broken bronze pitcher, found in situ along the western face of wall SU 14006. There is evidence of continuing production and storage area. The findings of polychrome frescoes and fine tesserae indicate some residential spaces, which may be from an earlier, probably early imperial, building phase. Those spaces could have been re-purposed in late antiquity.

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Općine Belišće (1a), Marijanci (1b) i Donji Miholjac (1c)
2. Općina Koška
3. Gornja Podravina – Hlebine
4. Dolina Glogovnice
5. Vrbovec
6. Rab